5–15 cm thick cultural layer with sunken structures and finds from a Stone Age settlement was recorded in the excavated areas (Fig. 3). The settlement had existed on a small terrace beside the Lake Asveja channel. During the excavation, 34 sunken structures (objects), which could have been the sites of former buildings or hearths, were discovered. Not only flint artefacts and debitage but also cut and broken animal bones were found in the layer and the structures. Flint debitage (flakes), blade pieces, tools, and tool fragments predominated among the finds (1939) found during the investigation of Žingiai ancient settlement. The finds consist of various types of arrowheads, flat retouched spearheads, geometric microliths, cores, scrapers, burins, knives, perforators, and axe heads (Figs. 4–5). The stone artefact group includes one ground celt, ground and dressed sandstone flakes, large cobbles, and boulders (Fig. 6). Based on the flint and stone artefact types and their technological features, the settlement's chronology should be associated with the Upper Palaeolithic/Early Mesolithic – Late Neolithic/ Early Bronze Age.

Mantas Daubaras

Gaigalinės gyvenvietė

2018 m. Gaigalinės kalvoje (Telšių r., Varnių sen., Pabiržulio k.) georadaru žvalgytas 1200 m^2 plotas bei perkasomis ištirtas 27,9 m^2 plotas (1 pav.). Ši moreninės kilmės 2–3 m aukščio kalva yra dešiniajame kanalizuoto Drujos upelio krante, buvusio Virvytės ežero, dar matomo 1952 m. ortofotografijose, Š pakrantėje. Gaigalinės 1-ą ir 2-ą gyvenvietes 1983 m. tyrė A. Butrimas (*ATL 1982 ir 1983 metais*, 1984, p. 5–7). 2018 m. tirta siekiant lokalizuoti A. Butrimo 1983 m. tirtos perkasos vietą bei ištirti georadaru fiksuotas anomalijas.

1 pav. Bendras situacijos ir tirtų vietų planas: 1 – 1983 m. A. Butrimo tyrimų vieta Gaigalinės 1 gyvenvietėje; 2 – 1983 m. A. Butrimo tyrimų vieta Gaigalinės 2 gyvenvietėje; 3 – 2018 m. tirtų perkasų vietos. M. Daubaro brėž.

Fig. 1. General situation plan of the investigation: 1 – site investigated in 1983 by A. Butrimas at Gaigalinė 1 settlement; 2 – site investigated in 1983 by A. Butrimas at Gaigalinė 2 settlement; 3 – 2018 trench sites.

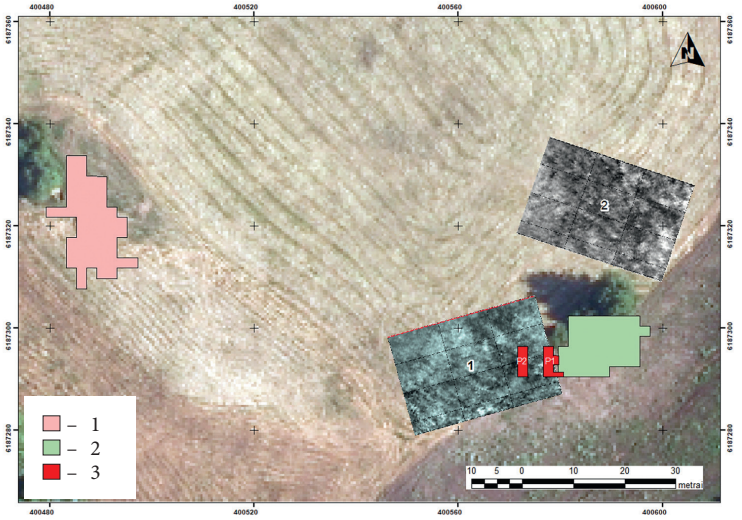

Georadaru su 500 MHz dažnio antena tirta dviejuose 30x20 m dydžio plotuose. Aptiktos trys ryškesnės anomalijos, kurių dvi buvo įvertintos kaip vėlyvos, trečiosios kampas buvo tikrinamas tiriant perkasą 2.

Perkasoje 1 po 5 cm storio velėna sekė 30–55 cm storio armens sluoksnis su archeologiniais radiniais: keramika, titnagu. Iš viso armenyje rasta 10 (23,47 g) keramikos šukių. Pagal molio priemaišas šukės pasiskirsto taip: 8 vienetai liesinti šamotu, viena – šamotu ir mineralinėmis priemaišomis, ir dar viena – mineralinėmis priemaišomis. Be keramikos, armenyje rastos 6 titnago nuoskalos bei dirbiniai – perforatorius, strėlės antgalis su įkote bei gludinto titnaginio kirvio dalis (2 pav.). Įžemyje aptikti 2 įgilinti objektai. Objektas 1 buvo 122x88 cm dydžio ir iki 13 cm gylio duobė. Tamsiai pilko smėlio su mažais angliukais užpilde rastos 4 (2,9 g) keramikos šukės – 2 liesintos šamotu, 2 – mineralinėmis priemaišomis.

0 2 cm

2 pav. Gludinto titnaginio kirvio fragmentas. M. Daubaro nuotr.

Fig. 2. A fragment of a ground flint axe head.

0 2 cm

3 pav. Gaigalinės gyvenvietės virvelinė keramika. M. Daubaro nuotr.

Fig. 3. Corded ware from Gaigalinė settlement.

Duobės paviršiuje rastas perdegusios raudono molio plytos fragmentas rodo, kad šis objektas yra vėlyvas. Objektas 2 buvo 113x74 cm dydžio ir iki 23 cm gylio duobė. Pilko smėlio užpilde surastas šamotu liesintos puodynės su rumbu fragmentas (4,5 g). Objekte surasti radiniai datuojami III tūkst. pr. Kr. I puse – viduriu. Perkasoje surasta mažiausiai 2 skirtingiems indams skiriama keramika (3 pav.): 1 rumbuota puodynė, 1 žuvų ašakų motyvu išdėstytų įkartų eilėmis puošta taurė.

Perkasoje 2 po 5 cm storio velėna slūgsojo 15–30 cm storio armens sluoksnis, kuriame aptikta archeologinių radinių: keramikos, titnago radinių, gintaro nuoskala. Iš viso armenyje rastos 22 (34,29 g) keramikos šukės. Pagal molio priemaišas šukės pasiskirsto taip: 14 vienetų liesinta šamotu, 7 vienetai – mineralinėmis priemaišomis, viena – šamotu ir mineralinėmis priemaišomis. Be keramikos, armenyje rasti 2 titnago radiniai (grandukas, nuoskala) bei gintaro nuoskala (0,01 g). Įžemyje aptiktas įgilintas objektas 3 –162x52 cm dydžio ir iki 26 cm gylio duobė. Tamsiai pilko smėlio užpilde rastos 2 (1,41 g) keramikos šukės su šamoto priemaišomis. Objekte surasti radiniai datuojami III tūkst. pr. Kr. I puse – viduriu.

Tyrimų metu surasta keramika, liesinta šamoto priemaišomis, skiriama Virvelinės keramikos kultūrai (2800–2400 m. pr. Kr.). Didžioji dalis surastų šukių buvo mažos, nedaug sakančios apie puodų tipus. Iš keleto didesnių fragmentų nustatyta, kad tyrimų metu surasta mažiausiai 2 skirtingiems indams skiriama keramika: 1 rumbuota puodynė ir 1 žuvų ašakų motyvu puošta taurė (3 pav.). Tipologiškai prie keramikos, liesintos šamoto priemaišomis, priskirtas ir Virvelinės keramikos kultūrai būdingo titnaginio gludinto kirvio fragmentas (2 pav.). Tirtose vietose surasta Virvelinės keramikos kultūrai skiriama keramika su šamoto priemai-

šomis sudarė 69 % visos keramikos, o likusi keramika (t. y. 31 %) buvo liesinta mineralinėmis priemaišomis arba mineralinėmis ir šamoto priemaišomis. Ši keramika skiriama postvirvelinės keramikos laikotarpiui ir datuojama III tūkst. pr. Kr. pabaiga – II tūkst. pr. Kr. I puse. Tyrimų metu surastus titnaginius dirbinius, išskyrus jau minėtą gludinto titnaginio kirvio fragmentą, sunku datuoti. Apibendrinant tyrimus reikia pastebėti, kad Gaigalinės kalvoje esanti gyvenvietė, nors ir stipriai apnaikinta arimų, tęsiasi nemažame plote ir yra gana „švari" tiek kultūriškai, tiek chronologiškai (t. y. datuojama III–II tūkst. pr. Kr. ir skiriama Virvelinės keramikos kultūrai bei Postvirvelinės keramikos kultūros laikotarpiui); joje yra išlikę įgilintų to laikotarpio objektų, kurie tiriant moderniais laboratoriniais tyrimais gali būti labai informatyvūs ir naudingi.

Gaigalinė Settlement

In 2018, two areas (a total of 1200 m^2) were surveyed on Gaigalinė hill (Pabiržulis village, Telšiai District) using georadar and two trenches were excavated (a total of 27.9 m^2) (Fig. 1). Finds ascribable to the Corded Ware culture and post-Corded Ware cultures: pottery with chamotte (Fig. 3), chamotte and mineral, and just mineral temper, part of a ground flint axe head (Fig. 2) and other flint artefact fragments, and an amber flake were found in the investigated locations. All of the finds were preliminarily dated to the 3rd–2nd millennia BC.

The bulk of the finds at the investigated locations were found in the ploughing layer, but three sunken objects were also discovered in the sterile soil in the trenches, two of which are ascribable to the Corded Ware culture and date to the 3rd–2nd millennia BC and one of which does not come from an archaeological period. The settlement is archaeologically valuable.

Lukas Gaižauskas

Akmens amžiaus gyvenvietės Šeškučių ežero aplinkoje

2018 m. straipsnio autoriaus iniciatyva atlikti žvalgomieji tyrimai siekiant 2 tikslų: surasti nežinomų senovės gyvenviečių Šeškučių ežero ir Veržuvos aukštupio aplinkoje ir patikrinti 2 vietas Vilniaus mieste, kur pagal reljefo formas, paviršiaus radinius spėta, kad yra archeologiniai objektai (1 pav.).

Iki šiol netyrinėtas regionas aplink Šeškučių ežerą ir Veržuvos upelio aukštupį (Vilniaus r., Bezdonių sen.) Š ribojasi su Tapelių ežeru ir kaimu, R ir P – su Vyteniškių, Gailiūnų miškais, o V – su Kairėnų mišku. Tyrinėtame regione, be Šeškučių ežero, plyti keli Veržuvos upelio aukštupio jungiami senovėje buvę ežerėliai (dabar pelkės). Jų aplinkoje paviršių sudaro ledyno pakraščio fluvioglacialinių srautų suklostytos ir limnoglacialinės nuosėdos – vidutiniai ir stambūs žvyringi, vietomis smulkūs smėliai, reljefo pažemėjimuose – holoceno laikotarpio organinės nuosėdos, durpės. Senovės gyvenviečių ieškota palei esamų ir buvusių vandens telkinių krantus, gausių pelkių apsuptose pakilumose, pusiasaliuose. Suartose kirtavietėse, ariamų priešgaisrinių mineralizacinių juostų ir eroduojančių miško keliukų vietose vizualiai žvalgytas paviršius, kitur tirti apie 0,25 m^2 ploto kasiniai. Dalyje aptiktų radimviečių kasti šurfai. Iš viso 2018 m. vizualiai iššvalgytas 2,6 ha paviršiaus plotas, ištirta 150 kasinių (37,5 m^2) ir 12 šurfų (21 m^2), visų iškasų gruntas buvo sijojamas per sietą su 5 mm skersmens akutėmis. 47 kasiniuose ir 11 šurfų rasta archeologinių radinių. Identifikuotos 29 naujos archeologinės radimvietės su skirtingo intensyvumo kultūriniais sluoksniais (2 pav.). Tyrimų metu surinktas 1061 akmens amžiaus – ankstyvojo metalų